

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . . . 2.—
 V spravi prejemni mesečno . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . . . 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat . . . . . po 18 v
 za dvakrat . . . . . " 15 "
 za trikrat . . . . . " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznaila, zabavale, osmrtnice itd.:
 enostolna pettivrsta po 20 vin.
Poslano:
 enostolna pettivrsta po 40 vin
 Izhaja vsak dan, izvenišli ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Volni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

„Nevarna utopija.“

Dne 19. marca 1914 je objavil največji in Avstriji najsovražnejši ruski list »Novoje Vremja« v obliki pogovora z neimenoanim državnikom članek, ki se v njem govori o razdelitvi Avstrije, češ, da je potrebna za trajni evropski mir. Iz članka, ki je šel brž po celem svetu, se vidi, da se hoče za to misel pridobiti zlasti Nemčija. Vredno se je spomniti danes nanj, ker iz njega lahko spoznamo smeri ruske politike. Ruskega carja obiski pri nemškem cesarju in njegove brzjavke pred sedanjo vojsko nas vodijo do prepričanja, da je Rusija hotela zainteresirati Nemčijo proti Avstriji, in ko bi ne bila tako nenadno, pred časom izbruhnila vojska, bi bila ruska diplomacija z vso silo nadaljevala svoje sovražno delo proti nam v Berlinu. Rusija je hotela izolirati Avstrijo in jo uničiti, s tem pridobiti zase Galicijo in prosto pot na Balkan. Za pomoč si je iskala Nemčijo, kateri je ohetala avstrijske nemške pokrajine.

Nemški državniki so pa izpregledali za načrt; spoznali so, da bi propad Avstrije ojačil samo zavistne sovražnike nemške države in izoliral Nemčijo ter jo izročil v roke Francozom, Angležem in Rusom, ki bi po nameravanem razpadu Avstrije planili nanjo. Cesar Viljem II. je jasno povedal ob začetku vojske, da ne gre samo za Avstrijo, nego tudi za Nemčijo. Vse polno banalnih public se trosi o pomenu sedanje vojske. Najbanalnija je tista, katera govori, da gre zdaj za boj germanstva s slovanstvom. Dejstvo, ki se pri tem prezira, je silno enostavno: Nemčija, katere politično in gospodarsko oslabiljenje so pripravljale države trojnega sporazuma, — preko uničenja in razdelitve Avstrije po čednih ruskih načrtih, se zaveda, da potrebuje poleg sebe močne, samostojne Avstrije, katera — recimo to naravnost — ne more biti drugačna, nego da ima privlačno silo tudi na balkanske Slovane. Ko se bori Nemčija, se ne bori le zase, marveč tudi za vse tiste narode, kateri imajo v Avstriji svoj dom, in le politični bebec more trditi, da bo končna zmaga pomenjala utrjeno nadvlado nemštva v avstrijski državi. Medsebojni interesi naše in nemške države se krijejo in le zahvalimo Boga, da so nemški državniki v svojo in našo korist to razumeli. Nepozabnega Franca Ferdinanda pogovori z nemškim cesarjem niso bili brez uspeha.

Ne smemo prezreti, da neprestano vpitje o notranji slabosti Avstrije, in o njenem neizogibnem razpadu ni ostalo

brez vpliva na nemško javnost. In še to pridajmo, da so zlasti nemški katoličani vedno s pristrčno ljubeznijo spremljali usodo habsburške monarhije. Zdjaj, ko je naša država tako sijajno pokazala svojo notranjo moč, je seveda odnesel vojni vihar vse te čenče, in s tistim zaupanjem, s katerim gleda nemška država — narodno domala popolnoma edina — v svojo bodočnost, gleda tudi v srečno prihodnost naše monarhije. Vprašanje, ki gre zanj, se ne tiče nadvlade germanstva v Evropi, marveč obsega dve popolnoma drugi reči: 1. Ali naj ima ključ do svetovne trgovine in z njim vpliv na svetovno kulturo Anglež, ki je pač tudi German in 2. ali je v sedanjem času mogoča narodno mešana država? Oba ta problema rešuje sedanja vojska in vsak poraz skupnih sovražnikov odgovarja s krvjo in ognjem, da je angleški imperializem nemožec in da je narodno mešana država v osrčju Evrope ne samo možna, marveč absolutno potrebna.

Francoz in Rus nimata konkretnih ciljev; ta dva v sedanji vojski nista samostojna. Perfidna Albion ju ima omrežena v svojem suženjstvu. Otročja sentimentalnost francoske politike in brezciljna zmedenost ruskega carizma sta na vrhvi angleške pohlepčnosti, ki zna samo jemati. Naš poraz v sedanji svetovni vojski bi pomenjal neizrečeno okrepitev angleškega kramarskega imperializma, obenem pa končno uničenje vseh nemških narodov, ki jih šteje naš sivi vladar pod svojo krono. Obenem bi bilo pa s tem združeno ojačanje ruskega samodrštva, oslabiljenje ljudske misli in razbesnelost ruskega, nestrpnega, surovo drznega bizantinskega razkolstva v neizmerno škodo kulture in zdravega napredka. Z Avstrijo bi padla tudi katoliška država sredi Evrope.

Razumni Francozi so večkrat poudarjali, da je Avstrija nujno potrebna za evropsko ravnovesje. Pred seboj imamo iz najnovejšega časa dva znamenita spisa v tem oziru. Znani strokovnjak v avstrijskih vprašanjih, zlasti v južnem slovanskem, René Gouard, profesor na lionskem vseučilišču, je letos meseca maja priobčil v reviji »Questions pratiques de législation ouvrière et d'économie sociale« obsiren članek z naslovom: Nevarna utopija — razdelitev Avstrije (Une dangereuse utopie — Le partage de l'Autriche). V njem dokazuje, da je Avstrija močna, da se gospodarsko in politično krepko razvija; — o naši marnarici

pravi, sklicevaje se na študijo Le Carpentiera v Econ. franč. dne 7. junija 1913, da se naša trgovska mornarica hitreje razvija, nego se je celo nemška ali angleška, in po vrsti na posamnih narodih opisuje, kako so po ogromni večini navezani na Avstrijo vsi, — po njegovem izvzemši samo Romane. Zraven pa pravi, kakšna neizmerna škoda bi bila za Evropo in posebej za Francosko, ko bi Avstrija propadla. On sodi, da bi potlej v kontinentalni Evropi gospodarili izključno zvezani Rusija in Nemčija. Ne trdimo, da bi bilo to absolutno izključeno, toda Gouard pač ne vpoštevata kramarske vloge Anglije, ki gospodarsko krepke Nemčije ne bi mirno gledala pred seboj, in ki bi vsled trega v tem himeričnem slučaju Rusijo pač imela ob svoji strani. To je pa gotovo, da bo naša zmaga zagotovilo evropskega miru. Nemčija se bo okrepila na severu in zapadu, Avstrija pa na Balkanu, in s tem

bodo odstranjeni viri neprestanih kriz in konflagracij. Pa Poljska vstane!

Julija meseca, par dni pred vojsko, je pa Hanotaux napisal v članku, ki smo ga že navedli, te-le besede: »Eksistenca Avstro-Ogrske je trdnjava ravnovesja, in ta trdnjava se ne more zdržati razen z neko višjo avtoriteto, ki je sposobna neprenehoma izravnovati nasprotujoče si strasti in obvladovati s tem, da jih učiti spoznati, kako je potrebno, da se ohrani eksistenca monarhije. Brez habsburške dinastije ni več Avstro-Ogrske ni več Evrope.«

Za njo smo v zmagovitem boju. Pa prileze idiot in se krivostni, češ, ta ali oni narod bo zrastle v košatiji in napuhu in bo planil nad druge. Vsi bomo ponosni in vsi se bomo zavedli, da je treba vsem vseh. Napuh bo strl; ponos bo pa last nas vseh, s polnim pravom tudi našega naroda.

Boji Danklove armade. — Fml. Kestranek sijajno odbil močen ruski napad — 600 Rusov ujetih. — Zveza ruskih armad predrta. — Na drugih bojiščih mir. — Na bodoče dogodke lahko gledamo s polnim zaupanjem. — Odlikovanje hrabrih vojakov.

Dunaj, 7. septembra. (Kor. urad.) Uradno se poroča: O že sporočenih ponovnih ljutih bojih Danklove armade, proti kateri je dobil sovražnik po železnici znatno pomoč, se je izvedelo, da je posebno skupina pod poveljstvom fml. Kestraneke krvavo odbila močen ruski napad in vjela 600 Rusov. Sicer vlada na obeh bojiščih, v kolikor je znano, tudi danes relativno mir. Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höffer, generalni major.

Dunaj, 8. sept. Vojni poročevalec »Neue Freie Presse« odločno ponavlja, da lahko na bodoče dogodke gledamo s polnim zaupanjem.

Dunaj, 8. sept. Veliko tisoč hrabrostnih svetinj so odposlali v Galicijo, da vidno odlikujejo velike število hrabrih vojakov.

IZ BOJEV V ZAHODNI GALICIJI.
 (Od časnikarskega urada c. kr. vojnega ministrstva in državnega pravdnika na Dunaju dovoljeno.)

Krakov, 8. septembra. »Nowa Reforma« piše o veliki bitki v Vzhodni Galiciji: Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta predrta, ko sta vrgli ruske armade za Lublinom in za Bugom; zveze med ruskimi silami, ki so napravile sunek proti Lvovu, in med zahodnimi ruskimi silami. Sijajen uspeh dosedanjih operacij popolnoma upravičuje upanje, da bodo veliki dosedanj napori in dosedanj uspehi avstro-ogrškega orožja venčani s končnim ugodnim uspehom.

BEROLINSKI LISTI O RESIGNACIJI LVOVA.

Berolin, 8. septembra. Listi so polni hvale in občudovanja o težkih in hrabrih nalogah, ki jih je izvršila avstrijska arma-

LISTEK.

Naša vojna pošta.

Kako je organizirana in kako deluje. Naša vojna pošta se je ustanovila s pomočjo avstrijske in ogrske poštne uprave kakor tudi s pomočjo poštne uprave v Bosni in Hercegovini na stroške vojne uprave. Nje naloga je, kakor pravi § 1. organizacijskega pravila, oskrbovati poštno občenje od armade do armade na bojišču in vojne mornarice kakor tudi med posamičnimi oddelki vojnih trum. Vojna pošta pospešuje s hitrim in varnim odpošiljanjem uradnih pošiljatev deloma vojaške namere, deloma vzdržuje in krepki z razpošiljanjem zasebnih pošiljatev duševni stik in nerazdružnost med armadami na bojišču ter mornarico in domačijo. Razen uradnih pošiljatev — med katerimi pa ne smejo nikdar biti uradni spisi operativne ali taktične vsebine — odpravlja vojna pošta tudi zasebne pošiljate. Strogo pa je ločiti med pošiljatkami k armadi in med pošiljatkami od armade. — K armadi se odpravljajo navadne nepriporočene pisemske pošiljate sleherne vrste (pisma, vojne dopisnice, navadne dopisnice, tiskovine,

časniki, vzorci in uradni akti, nadalje denarna pisma do 1000 K). Če je kakšno zapro pismo sumljivo, ga državna policija lahko odpre, ker v vojnem času je razveljavljen zakon za varstvo pisemske tajnosti. Z vojno pošto se ne smejo za enkrat še pošiljati poštne nakaznice ali pisma s povratnico. Kakor javlja vojno ministrstvo, želi moštvo na bojne polju, naj se mu ne pošiljajo iz domačije denarna pisma, ker imajo vsega dovolj in denarja ne potrebujejo; nasprotno pa so vojaki dostikrat izrazili željo, da se njih vojna mezda (plačilu) lahko pošilja domov, ker jo domači bolj rabijo in lahko bolje shranijo kakor pa vojak na bojišču. — Kar se tiče paketov, je izdalo vojno ministrstvo pred nekaj dnevi odlok, vsled katerega se vojni paketi do 5 kg brez ministrskega potrdila lahko odpošiljajo, ampak samo na odpošiljateljevo nevarnost in pa brez označbe eventuelne vrednosti. V teh paketih se smejo pošiljati le vojaška oprava, perilo, deli vojaške uniforme itd. Vsak paket mora biti frankiran s 60 vin. Zasebni paketi do 5 kg in do 60 cm dolžine so v tuzemstvu dovoljeni izimši v Galicijo, Bukovino, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino. Na Ogrsko so dopustni le do Budimpešte. Od armade se odpošiljajo: vojne dopisnice, navadne dopisnice in navad-

na nezaprta pisma do 100 gr, a le tedaj, kadar jim je pritisnila vojaška oblast pečat v znak, da jih je pregledala. Denar v znesku do 1000 K se pošilja lahko le potom vojaške oblasti v pismih z označeno vrednostjo. — Z ozirom na vojne interese in da ostanejo vojaške odredbe tajne, zlasti pred odločilnimi bitkami, se more poslovanje vojne pošte začasno omejiti ali celo ustaviti, kar določajo armadni poveljniki. Organizacija vojne pošte je razvidna že iz poti, ki jo napravi vojna pošiljatev. Vojna dopisnica, ki jo vržemo v Ljubljani v poštno skrinjico, se pobere z drugimi pismi vred. Iz Ljubljane se odpošlje na odbiralni poštni urad (Postsortierstelle), od tu pa na poštni nabiralni urad. Tu vstopi v vojaško področje etap in pride najprvo — ako ne gre direktno na generalno poštno ravnateljstvo, na armadno višje poveljstvo, na vojni dvorni stan, na vojaških atašejev bivališče ali na bivališče vojnega časnikarstva — na pristojni glavni vojni poštni urad (Hauptfeldpostamt), ki je zopet v zvezi z armadnim poštnim ravnateljstvom. Glavni vojni poštni uradi leže navadno tudi na železnicah in dobivajo jako velike množine poštnih pošiljatev za čete po železnici. Glavnemu vojnemu poštnemu uradu podrejeni vojni poštni uradi, ki

poslujejo v nalašč zato prirejenih vojnih poštnih vozovih, v katere so vpreženi po štirje konji, se pomičejo 10 do 12 km daleč za četami. Zvezo med vojnimi poštnimi uradi in pa med glavnimi vojnimi poštnimi uradi tvorijo avtomobili ali navadni vozovi, ki dovažajo pošto od glavnega vojnega poštnega urada do vojnih poštnih uradov in narobe. Vojaška krđela n. pr. poveljstva polkov dobivajo svojo pošto pri vojnih poštnih uradih, ki so jim odkazani, ter jo razdele po bataljonih in stotnijah. Stotnijski poveljnik razdeli potem pisma med moštvo, ki je njemu podrejeno. — Ako hoče vojak na pismo odgovoriti, gre vojna dopisnica po ravno isti poti le v nasprotni smeri. Vse uradovanje vojne pošte je podrejeno generalnemu vojnemu poštnemu ravnateljstvu, kamor so poklicani višji uradniki iz trgovskega ministrstva. Zdjaj je dvorni svetnik Waclik generalni ravnatelj vojne pošte, njegov namestnik je pa kr. ogrski višji poštni ravnatelj Emil Rutter. Večkrat se čujejo tožbe, da vojaki na bojnem polju ne dobivajo nikakih poročil z doma. To je prišlo na uho vojnemu ministru, ki je pojasnil, da je to v zvezi z vojnimi dogodki. Vojne pošte vozovi se pomičejo več kilometrov daleč za četami med trenom. Mnoga četa,

da. Prepustitev Lvova ni nobeno razočaranje v vojaškem oziru, ampak leži v narčnih generalnega štaba.

× × ×

ŠERB ZA RANJENCE V KRAKOVU.

Krakov, 8. avg. Nova Reforma piše: Na tukajšnji kolodvor je dohod težaven. Vlaki z ranjenci vozijo do tovrnega kolodvora, kjer potrebuje ukrepenje. V velikih vozovih leže ranjenci na slamni, ki je visoko potrešana, da niso ranjenci med vožnjo sunkom izpostavljeni. Nevarno ranjene junake so prenesli v skladišča, ki so izpremenjena v zasilne bolnišnice.

BOJIŠČA NA RUSKEM POLJSKEM.

Krakov, 8. sept. Nova Reforma objavlja sledeča poročila ranjencev, ki so jih pripeljali z bojišča pri Krasniku. Peljali smo se na kmečkih vozovih, ki vozijo po globokih peščenih tleh le počasni naprej. Sledovi in posledice vojske se povsod vidijo. Povsod smo videli razbite vozove, proč pometane puške, telečnjake, orožje, suknje, čepice. Tu in tam smo videli tudi še ne pokopane vojake. Ko smo se vozili skozi neko veliko vas, smo videli le še pogorišče. Na opustošenih dvoriščih je ležala živina. Ob gozdu smo našli na tabor, Ljer so pobegli vaščani pod milim nebom taborili. Naši častniki, pa naj si že bodo poročniki ali pa generali, so se junško bili in so z nami vojaki vse napore in težave delili.

PRODIRANJE NA RUSKEM POLJSKEM.

Rusi priznavajo, da je Lodz v nemško-avstrijskih rokah.

V nekem uradnem naznanilu prijavlja ruska vlada, da so nemško-avstrijske čete na južnem Poljskem poleg Petrikova, Konska, Radoma in Opatova zasedle tudi važno industrijsko mesto Lodz.

× × ×

ZAPRISEGA POLJSKIH LEGIJ.

Krakov, 5. septembra so tu slovesno zaprisegli legije poljskih prostovoljcev in strelcev.

ZBIRKE ZA POLJSKE LEGIJE.

Krakov, 8. septembra. Občinski svet v Przemyslu je daroval poljskim legijam 250.000 kron, okrajni zastopi so v ta namen dovolili vsote po 100.000 in 50.000 K. Poljska ljudska stranka je vplačala prvi obrok 50.000 K za opravo 1000 legionarjev; krakovske obrtne zadruga so tudi darovale v ta namen 50.000 kron. Ravno tako darežljivi so tudi prebivalci na Ruskem Poljskem, kjer so zasedli kraje Avstriji.

× × ×

KAJ RUSKI VOJNI UJETNIKI Pripovedujejo.

Krakov, 8. septembra. Privedli so 7 vojnih ujetnikov, ki so ruski častniki. Nekateri med njimi so se že tudi vojske z Japonci udeležili. Soglasno izjavljajo, da se Avstriji hrabrejšje vojskujejo, kakor so se vojskovali Japonci. Pri napadih so Avstriji nepremagljivi.

× × ×

PREMAGANI RUSKI GENERALI.

Poveljnik ruske armade Samsonov, ki je padel v bitki z Nemci, je bil višji poveljnik turkestanskega vojaškega okraja, in je igral v ruskih armadnih krogih veliko vlogo. Večkrat ga je pozval car k sebi. Velik del ruskega operacijskega načrta proti Nemčiji je njegovo delo. General Zilinski, prejšnji načelnik ruskega generalnega štaba, ki je bil pred vojsko generalni gubernator

in vojaški poveljnik v Varšavi, je 61 let star. Izšel je z kavalerijske vojaške akademije v Nikolajevu. V rusko-japonski vojski je bil načelnik generalnega štaba generala Aleksejeva, pozneje je poveljeval 10. armadnemu zboru. Po vojski je bil odlikovan z redom sv. Ane. Na Zilinskega, ki je l. 1899 zastopal Rusijo na mirovni konfer. v Haagu, so ruski merodajni krogi največ upali, ker ga prištevajo najboljšim strategom sedanje Rusije.

× × ×

GENERALNI MAJOR EMIL HERZBERG PADEL.

Solnograd, 8. septembra. »Salzburger Volksblatt« poroča, da je generalni major Emil Herzberg, poveljnik 16. pehotne brigade v Tridentu, v nekem zmagovitem boju med veliko bitko z Rusi padel.

× × ×

JUNAŠKI ČIN ČASTNIŠKEGA SLUGE.

Gradec, 8. septembra. Splošno pripovedujejo ranjenci, kako da so vzljubili v vojski svoje častnike. Tej ljubezni ima zahvaliti Gračan poročnik Adamus svoje življenje. Težko zadet od šrapnela se je zgrudil. Mislili so vsi, da je mrtev, le njegov sluga je še upal, da reši svojega gospoda; naložil si ga je na hrbet in ga je nesel tri ure daleč v bližnji lazaret, kjer so ga prevzeli v oskrbo. Poročnik Adamus, sin prejšnjega podpravnatelja poštnega ravnateljstva v Gradcu je že došel v Gradec in bo ozdravil.

× × ×

VELIK POŽAR V ČERNOVICAH.

Černovice, 4. septembra. Požar je popolnoma uničil veliki parni mlin mestnega svetnika A. M. Brunsteina. Del moke in žita so rešili. Pri gasilnih delih sta se dva gasilca poškodovala. Sum radi zažiga leti na nekega delavca, ki je bil prejšnji dan odpušen. Škoda je zelo velika, a deloma pokrita z zavarovalnino.

× × ×

RAZDALJE OD RUSKE MEJE.

Naslednji podatki kažejo, kako daleč morajo korakati nemške čete v vojski z Rusi. Razdalje so merjene po značni črti. Na nemški strani pridejo najprvo v poštev sledeče trdnjave: Od Thornja do ruske meje je 12 km, od Poznanja 54 km, od Breslave 80 km, od Memela do meje pri Nimmersattu 21 km. Od tu do najvišje na severu ležeče trdnjave Libau je 67 km, ravno toliko je oddaljen obmejni kraj Schirwindt od ruske trdnjave Kowno, katera je od Königsberga oddaljena 214 km, od Memela pa 194 km. Od Kowna 194 km oddaljen leži Dünaburg, večja garnizija s štirimi pehotnimi polki. Če zasledujemo to trdnjavsko črto še dalje v osrčje Rusije, je od Dünaburga do Novgoroda 410 km, od Novgoroda do Peterburga 168 km. Od Kowna je Vilna oddaljena 88 km. Trdnjava Grodna je od Borzymmena na nemški meji oddaljena 75 km, od Königsberga 204 km. Od Grodna do Bjelostoka je 75 km. Lomža je od nemške meje pri Plotovnu oddaljena 33 km, od Bjelostoka 75 km, od Varšave, trdnjavskega središča, 125 km. Od Varšave do Peterburga je 1044 km, do nemške meje 111 km. Ostrolenka je oddaljena od garnizije Allenstein 105 km, od meje samo 43 km. Od močne ruske trdnjave Novogeorgijevsk je oddaljen obmejni kraj Illowo 72 km, trdnjava Thorn pa 156 km, Poznanj 254 km. Od Ivangoroda do nemške meje je 218 km, do gališke meje pa 85 km. Čenstohov je oddaljen od meje le 20 km.

Prihod ranjencev s severnega bojišča v Trst.

Včeraj zjutraj ob 6. uri in 10 minut se je z vlakom južne železnice pripeljalo še 21 ranjencev s severnega bojišča, in sicer 19 prostakov in praporščak 97. pehotnega polka Lettich, sin sodnika. Eden, in sicer Marij Keršovani, je pa prostak 27. pehotnega polka.

Ob 9. uri 20 minut dopoldne sta se pa pripeljala v Trst še dva prostaka 97. pehotnega polka. Dočim je šel praporščak Lettich na stanovanje k svojim roditeljem, so bili vsi ostali z avtomobili in z izvoščeki spravljani v vojaško bolnico.

Sedaj se nahaja v vojaški bolnišnici že 51 ranjenec, in sicer od pešpolka št. 97: Marij Paulin, praporščak, ranjen; Hugon Piesen, praporščak, bolan; Olivieri Grassi, praporščak, bolan; Franc Lah, infanterist, ranjen; Josip Susen, inf., ranjen; Anton Gzelen, inf., ranjen; Ivan Primositz, inf., bolan; Engelbert Sartoretto, inf., ranjen; Ivan Cey, inf., bolan; Fran Spangher, četovodja, ranjen; Izidor Pagliavec, inf., ranjen; Marcel Rinaldi, inf., ranjen; Friderik Valentincich, inf., ranjen; Fran Ban, inf., ranjen; Karel Ferjan, inf., ranjen; Anton Cicco, inf., bolan; Jakob Stolfic, inf., bolan; Rudolf Furluga, inf., bolan; Rajmund Furlan, inf., bolan; Henrik Bekar,

inf., ranjen; Mihael Nikolausich, inf., bolan; Povel Zehigina, inf., bolan; Filip Skomina, inf., ranjen; Fran Licen, inf., ranjen; Ivan Micilnik, inf., ranjen; Leopold Susic, inf., ranjen; Anton Poropat, inf., ranjen; Jordan Rizzi, inf., bolan; Josip Saršen, inf., ranjen; Josip Trober, inf., ranjen; Fran Tonut, inf., ranjen; Peter Bacci, inf., bolan; Josip Kocina, inf., ranjen; Jurij Vascotto, inf., ranjen; Anton Persolja, inf., ranjen; Josip Blažič, inf., ranjen; Ivan Buršič, inf., ranjen; Nikolaj Fabris, inf., ranjen; Peter Dreos, inf., ranjen; Adolf Moimas, inf., ranjen; Dominik

Pelos, inf., ranjen; Alojzij Bernardis, inf., ranjen; Ivan Babasich, inf., ranjen; Karel Komic, inf., bolan; Peter Alešič, inf., ranjen. — Poljski lovski bataljon št. 20: Jakob Matković, lovec, bolan. — Deželno-brambni pešpolk št. 27: Hijeronim Colauti, inf., ranjen; Josip Askerz, inf., ranjen; Matija Marchesan, inf., bolan. — Pešpolk št. 27: Pavel Quarantotto, inf., ranjen. — Poljski topniški polk št. 8: Anton Zornada, topničar, ranjen; Josip Zvekelj, topničar, ranjen; Marij Keršovani, topničar, ranjen.

Francози zapustili Boulogne. — Nemška armada z desnim francoskim krilom zopet v dotiki. — V Lotaringiji in v Vogezih se boji nadaljujejo, Francozi nimajo sreče. — Pred Parizom se že razvija velik boj. — Maubeuge se še brani. — Draginja v Parizu.

Z BOJIŠČA NA FRANCOSKEM.

Berolin, 8. septembra. Londonski »Evening News« objavlja 29. m. m. brzojavko, da so Francozi in Angleži zapustili Boulogne, ki tvori poleg Havra in Calaisa nazvanejšje križališče prometa med Francijo in Anglijo s trdnjavo II. vrste. Prebivalcev šteje do 60 tisoč. Tudi Calais je ogrožen, Havre pa odrezan od Pariza in od Francije. Če Nemci zdaj vzamejo tudi Boulogne, Angleži v severni Franciji ne bodo imeli več pristanišča za povratek v domovino.

Pariz, 7. avg. (Kor. urad). Preko Rima se poroča: Na levem krilu je prišla nemška armada z desnim sovražnim krilom ob Grande Morain zopet v dotiko. V središču in na desnem krilu v Lotaringiji in v Vogezih se boji nadaljujejo ter ni poročati nobene izpremembe. Včerajšnji spopad med prednjimi krdelj braniteljev Pariza in med prednjimi stražami nemškega desnega krila se je razširil in zavzel velike dimenzije. Maubeuge se še vedno brani.

× × ×

DRAGINJA V PARIZU.

Kodanj, 8. septembra. »Politiken« poroča: Dobili smo dopisnico, ki so jo poslale štiri mlade dame iz Pariza. Zapisale so: Prijazen pozdrav Danski pošiljajo štiri lačne Danke v restavraciji na Rue de Bach št. 16. Za eno sardino in za en prekajen slanik smo danes plačale 10 frankov. Strašno! A vsaj živimo v zgodovinskih, zanimivih časih!

× × ×

FRANCIJA VPOKLICALA REKRUTE.

Pariz, 8. septembra. (Kor. urad.) Agence Havas poroča: Vlada je odredila, da se vpokličejo rekruti za leto 1914. in se izvežbajo, da gredo na bojišče. Nato se vpokličejo še rekruti za l. 1915., da se tudi ti v nekaj mesecih podajo na bojno polje.

× × ×

KAKO SE JE FRANCIJA ZA VOJSKO PRIPRAVLJALA.

Kolin, 8. sept. »Kölnische Ztg.« poroča: Švicarski listi objavljajo zanimivo oficijozno izjavo, ki jo je očitno objavilo francosko poslanstvo v Bernu. Francoski poslanik izjavja, da je že pred več meseci Francija Švici za slučaj vojske ponudila dobavo žita. Ta ponudba, ki je došla popolnoma nepričakovano, dokazuje, da se je Francija že več mesecev pripravljala na vojsko.

TEKMOVANJE FRANCOSKIH AVIATIKOV.

Amsterdam, 8. septembra. »Daily Telegraph« poroča, da sklepajo francoski aviatiki nove stave, kdo bo največkrat zadet s krogliami. Luknje označujejo s krogom rdeče barve. Največ lukenj je dosedaj dosegel neki aviatik, katerega aparat je bil 37krat zadet.

NEMŠKI BEGUNCI V FRANCIJI.

Geni, 8. sept. Skoraj vsak dan dohajajo iz Francije begunci, ki so bili dozdaj v Franciji vjeti. Pripovedujejo, da nemški vjetniki tožijo o nezadostni preskrbi. Tistim, ki razpolagajo s sredstvi, polagoma dovoljujejo prostost, a seveda le ženskam in starcem. Veliko so jih odposlali na špansko mejo. Mlade može pregovarjajo, da naj vstopijo v legijo tužcev, kar seveda ogorčeno odklanjajo.

Begunci zmag nemško avstrijskih armad nití ne slutijo.

× × ×

ALI NAJ SE GLAVNA MESTA UTRDE?

Pariz, mesto svetlobe, kakor ga Francozi imenujejo, treteta tekem 44 let že drugič pred nemškimi ulani, ki stoje že zelo blizu mesta. Odkar so nemški letalci iz zraka z bombami Parižane pozdravili, se pripravljajo pariško milijonsko prebivalstvo resno na obleganje. V krasnem »Bois de Boulogne«, (boulonski gozdiček), zabavišču Parižanov in na dirkališču Longchamps, se pasejo zdaj ovce. V mirnih časih so tu kazale Parižanke svoje razkošne mode.

Z ozirom na veliko trpljenje, ki čaka prebivalstvo glavnih mest ob obleganju nastane vprašanje, ali sploh kaže glavna mesta utrjevati. V prvem hipu se zdi, da se mora vprašanje zanikati. Glavno mesto je gosto naseljeno. Utrdbe se morajo v širokem krogu okolu pravega mestnega jedra zgraditi, da ne zavirajo forti prostega razvoja v mestu in da ne ovirajo razširjanja mesta. Izdatki za utrditve glavnih mest so zato ogromni. Če se pa še vpošteva moralni učinek kapitulacije glavnega mesta, se zdi boljše, da so glavna mesta odprta. Odločilna je seveda pri tem vprašanju zemljepisna lega mesta. Če leži mesto preveč blizu meje, od katere se pričakuje sovražnikov napad, če ne tvori ozemlje naravne obrambe in če ni v okolici točk, ki so za trdnjave sposobne, mora biti glavno mesto utrjeno. Iz previdnosti se mora glavno mesto utrditi, tedaj če tvori srce države; to se pravi če sovražnik mesto zavzame, zavzame obenem celo državo, kar velja za Pariz v popolnem obsegu, ker tvori Pariz dejansko srce francoske države.

Francozi so popolnoma na jasnem, da pomeni padec Pariza zanje veliko katastrofo. Zato so zgradili velikanske trdnjave, ki so ustvarile Pariz za največjo armadno trdnjavo sveta. Pariz obdajajo trije silni pasovi trdnjav, z njimi stoje še stari trdnjavski pasovi in novi utrjeni tabori pred glavnimi trdnjavami. Glavni nasip je 10 metrov visok, brani ga še 15 metrov globok jarek in zidan zid; ojačuje ga 94 utrd, za katerimi leži cesta in železnica.

Starejši pas utrd je dolg do 50 km in obsega 16 fortov. Med njimi so najbolj znani na desnem bregu Seine fort de la Bruche Double Couronne du Nord in fort de l'Est, ki čuva predmestje St. Denis. Na levem bregu Marne, kjer se v Seine zliva, leži fort Charenton, na levem bregu Seine leži fort Ivry in Montrouge, na zahodu pa iz vojske l. 1870/71. zelo znani Mont Valerien, 136 m nad morjem, ki je mala, zelo težko dostopna trdnjava zase.

Tretji pas utrd je še dalje ven pomaknjen. Graditi so začeli te trdnjave l. 1874. zato, da zabranijo sovražniku streljanje na mesto. V teh utrjenih črtah se nahaja več utrjenih taborov, v katerih je lahko cela armada zavarovana in se pripravljajo za napad. Severni tabor leži v velikem loku pred St. Denisom, vzhodni tabor se raztega ob levem bregu reke Seine in obsega tudi Versailles, kjer je bil l. 1870/71. nastanjen ob obleganju Pariza glavni štab nemške armade. Novi trdnjavski pas obsega 7 fortov prve vrste in 16 fortov druge vrste, nadalje 50 utrd in baterij, ki so zvezane po železnici.

Za obkolitev ogromne trdnjave Pariz mora biti obkrožena črta dolga 175 kilometrov, razdalja, ki odgovarja dolžini proge južne železnice od Trsta do Litije, oziroma dolžini proge južne železnice od Ljubljane do Spielfelda.

Austrijske čete zajele 4000 Srbov, ki so hoteli udreti na naše ozemlje pri Mitrovici.

Dunaj, 8. sept. (Kor. urad.) Iz vojne stana se uradno poroča, Poveljstvo armade je izdalo dne 7. septembra sledeči razglas: Posebno me veseli, da morem naznaniti, da je bilo pri poskusu vzhodno od Mitrovice udreti v naše meje 4000 Srbov zajetih. Pri tej priliki so naše odlične čete na jugu zaplenile tudi srbski vojni material. To naj se takoj splošno naznanj.

Nadvojvoda Friderik, general in-fanterije.

Mitrovica je majhno mesto, ležeče tik ob Savi v pokrajini Srem v

Slavoniji. Steje 11.500 prebivalcev. Najšim ljudem je znano po tem, ker tja doli izvažajo les po Savi. Odlikuje se po svojih sejmi in je važno križišče s Srbijo. Nasproti Mitrovici leži srbska vas Mala Mitrovica.

ČETAŠ RANIL PRINCA LEOPOLDA LOBKOWITZA.

Praga, 5. sept. Princa Leopolda Lobkowitza, sina bivšega najvišjega deželnega maršala princa Ferdinanda Lobkowitza, je glasom semkaj došlih poročil ranil neki četaš s sabljo v spodnji del života. Princ je napadalca ustrelil.

Angleška, Francoska, Rusija sklenile skupen boj in samo skupen mir.

Pariz, 8. septembra. (Kor. urad.) Agence Havas poroča iz Londona. Sir Grey, angleški minister za zunanje zadeve, ruski in francoski poslanik, vsak pooblaščen od svoje vlade, so sklenili sledeči sporazum: Vse vlade se zavežejo, da ne bo nobena sklepala separatnega miru z nobeno državo. Mir bodo sklepale vse tri solidarno in nobena teh držav ne sme staviti pogojev, ne da bi se o njih preje sporazumela z ostalima dvema.

KAJ MISLIJO RUSKI POLITIKI.

Dunaj. Dunajski listi priobčujejo: Grof Witte napoveduje v naprej, da bo vojna z Nemčijo trajala tri mesece in da bo končala s popolnim porazom Nemčije. Nacionalistični poslanec Savjenko pa je mnenja, da bo vojna dlje trajala, ker se mora voditi dotlej, da bo nemško cesarstvo popolnoma uničeno. Evropa tako dolgo ne bo imela miru, dokler bo obstajala Nemčija. Ako vojna ne bi uničila Nemčije, bi ta ne odnehala gojiti revanšnih načrtov ter bi bila Evropa vedno ogrožena. Savjenko soglašja s »Times«, da mora biti Rusija odločena na dolgo in težko vojno, ki naj dovede do popolne likvidacije Nemčije. Obenem z latinskimi in slovanskimi narodi naj dobe svobodo tudi južni Nemci pod vodstvom Bavarske.

290 milijonov vojne kontribucije mestu Lille.

Dunaj, 8. sept. Nemci so naložili francoskemu mestu Lille 200 milijonov vojne kontribucije.

Rusko vzhodno brodograd.

Berolin, 8. septembra. »National Zeitung« objavlja iz Stockholma: Neki gospod, ki se je vrnil iz Helsingforsa, pripoveduje: Po 7. uri zvečer ne sme nihče več na cesto. V mestu je vse nemirno. Vsakega inozemca natančno zaslišujejo. Vojakov v mestu mrgoli. Pripeljalo se je do zdaj 86 vojaških vlakov, vojaki ostanejo večinoma v mestu, nekaj jih je pa odšlo v Torneo. Zvečer in ponoči se ne sme prižgati nobena luč. Tudi ulice velikega mesta niso razsvetljene, le s trdnjave Sveaborg razsvetljuje utrdbe metalec luči. Na morju je zasidrano rusko vzhodno brodograd.

Angleški parnik zadel ob mino in se potopil.

London, 7. septembra. (Kor. urad.) Admiraliteta poroča, da je osebni parnik »Runo«, družbe »Wilson-Line« dne 5. septembra popoldne v bližini angleškega vzhodnega obrežja zadel ob mino in se potopil. Moštvo in potniki so se rešili, le okoli 20 Rusov, ki so bežali iz Pariza, je utonilo.

Nemška mornarica ob kitajskem obrežju težko poškodovala dve angleške bojni ladji.

New York, 8. septembra. »New York Journal of Commerce« poroča iz Šangaja: Dne 13. avgusta sta se pripeljali v pristanišče Hongkong dve angleški vojni ladji, vsaka s štirimi dimniki, ki sta bili težko poškodovani in ki sta veliki ranjenave na krovu vozili. O identiteti obeh vojnih ladij ni čuti v Šangaju nič oficijelnega, a sodi se, da

Turki mobilizirajo samo zaradi nevtiranosti.

Dunaj, 8. septembra. (Kor. urad.) »Südslavische Korrespondenz« poroča: Njen zastopnik je dobil od velikega vezirja poročilo, da so vse vesti listov o kaki sumljivi izpremembi v obnašanju Turčije do Grčije neresnične. Halil bej vodi v Bukarešti pogajanja z Grčijo in je veliko upanja, da se bodo ugodno končala.

Japonci ne pridejo v Evropo.

Kopenhagen, 8. septembra. (Kor. ur.) Japonski zastopnik v Stockholmu je odločno zanikal, da bi se Japonska vmešala v konflikt v Evropi.

Albanija dobi mohamedanskega kneza.

Rim, 8. septembra. Agenzia Stefani poroča iz Drača: Vstaši so vkorakali v mesto pod šesti turškimi zastavami. Jettan bej je prevzel vladno in je prebivalstvu objubil, da bo vodil vladne posle, dokler ne pride na prestol turški knez.

Konzistorij v »žjem krogu. - Kardinal Mercier odpotoval v Belgijo.

Rim, 7. septembra. (Kor. urad.) Diplomatski zbor pri sv. Stolicy je bil obveščen, da se vrši jutrajšnji konzistorij zaradi vojne v strogo ozkem krogu, vsled česar se ne bodo izdala nobena vabila. Kardinal Mercier je odpotoval v Mecheln v Belgiji. Državni tajnik mu je izposloval na nemškem veleposlanstvu spremno listino za pot skozi nemške vojaške oddelke.

Papež Benedikt XV. sprejel diplomate.

Rim, 7. avg. (Kor. urad.) Papež Benedikt XV. je sprejel danes v prestolnici dvorani diplomatski zbor. Papež je vstopil v spremstvu dvorjanstva v dvorano ter zasedel prestol. Avstroogrski veleposlanik Schönburg-Hartenstein kot doyen diplomat. zboru se je v imenu diplomatov papežu v francoskem jeziku poklonil. Sv. oče je tudi francoski odgovoril ter izrazil željo za procvit vseh narodov in za neizpremenljivo nadaljno dobro razmerje svete stolice do vseh pri njej zastopanih dežel. Potem je stopil s prestola, podal vsakemu roko v poljub ter vsakega ljubeznjivo nagovoril. Belgijski poslanik je izročil sv. očetu kuverto z brzojavno čestitko belgijskega kralja. Po sprejemu so diplomati obiskali državnega tajnika Ferrato.

Razna poročila.

Dunaj, 7. septembra. (Kor. urad.) Njegovo Veličanstvo je darovalo 10.000 K za črnožolti križ.

SKUPEN MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 7. sept. (Kor. urad.) Danes od 1/2 12. do 1/2 2. ure popoldne se je vršil ministrski svet pod predsedstvom zunanega ministra grofa Berchtolda. Udeležili so se posvetovanja oba ministrska predsednika grof Stürgkh in grof Tisza, skupni finančni minister vice Bilinski, vojni minister Krobatin, domobranski ministri Georgi in Hazai ter kontre-admiral Kailer.

ZAHVALA NA ČESTITKI.

Dunaj, 7. septembra. (Kor. urad.) Na čestitko, ki jo je bil poslal deželni maršal princ Lichtenstein v imenu deželne odbora nižjeavstrijskega zaradi zmag generalov Dankl in Auffenberga, je prejel danes od vrhovnega armadnega poveljnika nadvojvode Friderika priščno zahvalo.

KNEZ KARL SCHWARZENBERG UMRL.

Dunaj, 8. sept. 28 letni knez Karl Schwarzenberg je na bojnem polju umrl na griži.

SKRB ZA DRUŽINE REZERVISTOV NA HRVAŠKEM.

Zagreb, 8. septembra. (Ogr. kor. ur.) Baron Škerlec je organiziral osrednji deželni urad za oskrbovanje družin vpoklicanih rezervistov. Načelnik urada je Turković. V mestu se je osnoval hrvaški zbor za stražo, da razbremeni črnovojnike.

USODA TRGOVSKO-ŠOLSKE LADJE »BEETHOVEN«.

Trst, 4. septembra. V tukajšnjih mornariških krogih izjavljajo, da je nemogoče v bližnjem času kaj gotovega izvedeti o usodi šolske ladje avstrijske trgovinske mornarice »Beethoven«, ki je izginila na poti iz Avstralije v Južno Ameriko. Kajti četudi bi se bilo ladji vendarle posrečilo doseči kako južnoameriško luko, je vsaka

zveza vsled vojne izključena. Zato bo šele po končani vojni mogoče kaj izvedeti o usodi šolske ladje. — Avstrijsko šolsko ladjo »Beethoven«, ki naj bi služila izobrazbi častnikov za trgovinsko mornarico, je leta 1903. kupil poseben odbor, potem ko je vlada izjavila, da bo prispevala k pokritju. Obenem s četverojambornikom »Beethovnom« se je prevzela tovarna pogodba za Južno Ameriko in Avstralijo. Ladja je bila leta 1904. zgrajena v Greenwicu ob enem s sestersko ladjo »Mozart«, ki je bila naročena iz Hamburga, a je kasneje prešla v norveške roke. Ladja je 80 m dolga, 12,3 m široka in 7,7 m globoka. Težkih tovorov je mogoče naložiti 3250 ton, celokupni prostor 2048 reg-ton brutto. Posadka šteje: 1 poveljnika, 3 častnike, 16 mornarjev in 19 kadetov. Vlada je menda k skupnim stroškom v znesku 60.000 K prispevala dve tretjini. Julija lanskega leta je ladja odpeljala v Cadix, kjer so se vkrcali prvi kadeti avstrijskih navtičnih šol. Nekateri zakasneli gojenci so vstopili v Montevideo

SHODI POLJAKOV V CHICAGU IN V MILWAUKEJU.

Krakov, 8. sept. Tukajšnji listi poročajo o shodih Poljakov v Chicagu in v Milwaukeeju, na katerih se je izjavljalo, da je sveta dolžnost Poljakov, ki bivajo v Ameriki, da podpirajo svoje rojake v Evropi proti carizmu. Na shodu v Chicagu, na katerem je bilo navzočih 10.000 oseb, so sežgali carjevo sliko. Na vseh shodih so zbirali prispevke za poljske legije. Na enem shodu so v ta namen zbrali 10.000 dolarjev.

POSADKA KRIŽARICE »KAISER WILHELM DER GROSSE« REŠENA.

Berolin, 8. septembra. Poveljnik po boju pri Rio Grande potopljene pomožne križarke »Kaiser Wilhelm der Grosse« je brzojavil, da je skoraj gotovo vsa posadka rešena.

AMERIKA DOVOLILA EN MILIJON DOLARJEV ZA SVOJA ZASTOPSTVA V EVROPI.

Washington, 8. septembra. (Kor. ur.) Državni tajnik Bryan je dovolil en milijon dolarjev za ameriška zastopstva v Evropi kot podporo za časa vojske.

HENRIK GROF TAAFFE — PROSTOVOLJEC.

Pilzen, 5. sept. Henrik grof Taaffe, edini sin bivšega ministrskega predsednika je vstopil kot vojni prostovoljec.

VSEUČILIŠKI PROFESOR UMRL.

Praga, 7. sept. (Kor. urad.) Profesor češkega vseučilišča Pavlik je danes v starosti 65 let umrl vsled srčne kapi.

GROF BELKREDI UMRL.

Brno, 8. septembra. (Kor. urad.) Ludvik grof Belkredi je umrl, star 59 let.

PET OSEB SE ZAŠTRUPILO Z GOBAMI.

Ogr. Hradlšče, 5. sept. V Malenovicah so umrli vsi peteri člani dveh delavskih družin — Honek in Samohyl — ker so jedli strupene gobe in so prepozno poklicali zdravnika.

NESREČA V GORAH.

Praga, 5. sept. »Prager Tagblatt« poročajo iz Berchtesgadna, da je na Fagsteinu ponesrečila gdč. Marijana Weber, hčerka zgodovinarja in profesorja na praški nemški univerzi, Otokarja Weberja.

NOVI DAVEK RADI EVROPSKE VOJSKE V AMERIKI.

Washington, 8. septembra. (Kor. urad.) Predsednik Wilson je predložil kongresu zakonski načrt, v katerem se zavzema, da naj se z notranjim davkom vsako leto preskrbi 100 milijonov več dohodkov, da se prepreči primanjkljaj državnega zaklada, ki grozi zaradi vojske v Evropi.

KATOLIŠKI MISIJONI PROTESTIRAJO PROTI ANGLIJI.

Vsi zastopniki katoliških misijonov v področju nemške vlade v Afriki so protestirali proti postopanju Anglije, ki je zanesla vojsko iz Evrope tudi v kolonije. Pozivajo vse kolonialne oblasti vlasti, da naj odklonijo pogubno vojsko v kolonijah.

PREHRANA MODERNE VOJSKE.

Kakor je izračunal H. Tluza, potrebuje vojak na dan 1150 gramov hrane, in sicer 750 gramov kruha, 200 gramov mesa ali mesnih konserv, 25 gramov soli in 25 gramov kave. Vsak konj pa rabi 6 kg ovs, 2½ kg sena in 1½ kg slame. Če šteje armada 50.000 mož in 20.000 konj, potrebuje vsak dan 57.500 kg hrane za ljudi in 200.000 kg krme za konje. Toda takšna armada bi bila v današnjih časih majhna. Armada 150.000 mož bi potrebovala na dan 172.500 kg hrane za vojsake in 600.000 kilogramov krme za konje. Ogromne številke!

GOSPODARSKE POSLEDICE ZMAGOVITE VOJSKE.

Štajerski poslanec dr. Heilingar piše: Svetovna vojska, v kateri bomo z našim zaveznikom, kakršnen je zdaj položaj, gotovo zmagali, se bo osobito na gospodarskem polju poznal. Zvezno razmerje najbrže dovede med Avstro-Ogrsko in Nemčijo do carinske zveze, kar bo dobro tako za našo državo kakor tudi za Nemčijo. Nizke carinske postavke na surovine Nemčije bi koristile naši industriji in obrtnem stanu, a tudi naše poljedelstvo bi dobro stalo, ker uvaža Nemčija živila. Izločili bi se pa tudi izdelki Francije in Anglije in bi pričeli ceniti domače izdelke, ki čisto nič za angleškimi in francoskimi ne zaostajajo.

Dnevne novice.**Sv. oče in Slovenci.**

† **Knezoškof ljubljanski dr. Ant.** se skupno s kapljem, vsemi duhovni-papeža brzojavil sledeče v Rim: Sv. Očetu Benediktu Rim. Škof ljubljanski se skupno s kapljem, vsemi duhovniki in z ljudstvom božji Previdnosti za novega papeža zahvaljuje; kot namestniku Kristusovemu mu obljubi popolno odkritosrčno pokorščino in vsestransko udanost; za njegovo zdravje in za srečno vladanje Cerkve mu po Devici Mariji od Srca Jezusovega prosi prav obilne pomoči božje in prosi apostolski blagoslov za vso škofijo. V Ljubljani, 4. septembra 1914. Anton Bonaventura, škof.

Došel je sledeči odgovor: Rim, 6. septembra 1914. Sveti Oče so radi sprejeli čestitke sinovske udanosti in iz cellega srca blagoslove Vas, duhovnike in ljudstvo Vaše škofije. Kard. Ferrata.

× × ×

† **Odgovor iz Rima na čestitko kranjske dežele novemu papežu.** Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je prejel sledečo brzojavko: »Njegova svetost papež Benedikt XV. je izraz Vaše vdanosti in zvestobe vzel z veseljem na znanje in Vam pošilja svoj papeški blagoslov. — Scapinelli, papežev nuncij na Dunaju.

† **Darilo Rdečemu križu.** Visoka pokroviteljica deželnega in gospejnega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko, Njena c. in kr. visokost presvetla gospa nadvojvodinja Marija Kristina je blagovolila darovati za društvene namene znesek tisoč kron.

† **Henrik Sienkiewicz v Krakovu.** V Krakov se je z vozom pripeljal znameniti romanopisec romana »Quo vadis«, Henrik Sienkiewicz. Pesnik je dosedaj stanoval na svojem posestvu Oblegorek, katerega so mu Poljaki darovali ob njegovem jubileju kot narodno darilo. Oblegorek leži v Rusko-Poljski, katero ozemlje so zasedle naše čete.

— **Ranjenci v Gorici.** V petek zvečer je prispelo v Gorico poročilo, da pride v Gorico zopet več ranjencev. Avtomobili in ambulančni vozovi so šli na južno postajo, kjer je oseba »Rdečega križa« pričakovala vlaka. Prispeli pa so le 3, in sicer 2 bolna in 1 ranjen.

— **Iz Trsta na Dunaj** je prestavljen tajnik juž. žel. dr. Aleksander Faturo.

— **V zavodu č. šolskih sester de N. D. v Trnovem na Notranjskem** se prične redni šolski pouk dne 16. septembra. — Ranjencev ne bo v tem zavodu, kot se je preje nameravalo.

— **Sproga zastupiti** je nameravala v ptujski okolici bajtarica Jera Karo. V prežganko mu je dala živo srebro. Orožniki so jo aretirali. Svoje dejanje priznava in se zagovarja, da je to storila zato, ker je njen mož grdo delal z njo.

— **Češki pisatelj umrl.** V Pragi je umrl znani češki pisatelj Jožef K. Šlejhar, star komaj 50 let. Bolan je bil dolgo časa.

— **Sprejemanje zasebnih omotov za pripadnike c. in kr. armade,** kateri naj se prevažajo s poljsko pošto, se je začelo ustavilo.

— **Dnevne brzovlake** je uvedla uprava državnih železnic 6. t. m. na progah

Dunaj—Monakovo in Trst—Monakovo. Iz Trsta odhaja brzovlak ob 7. uri 30 minut, v Solnograd se pripelje ob 6. uri 45 minut zvečer, v Monakovo pa ob 10. uri 10 minut zvečer.

— **Požar.** Dne 31. avgusta popoldne je posestniku Francu Škoda iz Reke—Gorda do tal pogorelo vse: pod hlev, kozolec, kašča, čebeljak; zgorel je ves živež za ljudi in živino: mrva, slama, žito in vse orodje. Beda in škoda je jako velika; več kot 10.000 K je škode. Gospodar je usmiljenja in podpore potreben. Zavarovan je bil le za malo vsoto. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Trka se na usmiljena srca, da se mu v neizrekljivi bedi pomaga. Darove sprejema župni urad na Prežganjem p. Litija.

— **Brezplačno meso.** V St. Marxu pri Dunaju, kjer je velika dunajska mestna klavnica, dobi prebivalstvo na dan 800 do 1000 kg brezplačnega mesa.

— **Ruskih, srbskih in japonskih dijakov** ne bodo več sprejemali na nemške srednje in visoke šole, tako so odredili naučni ministri v Prusiji, Bavarski in Saški.

— **Znamenje časa.** 4. t. m. dopoldne je prišel pred izložbo praškega zlatarja Rudolfa Rechnerja neki brezposelni delavec in vpričlo številnega občinstva z ного razbil izložbeno steklo. Nato se je dal mirno prijeti in odpeljati v zapor. Dosegel je, kar je nameraval: stanovanje in hrano.

— **Najboljši strelec.** V Ungvaru na Ogrskem so se rezervisti na strelišču vadili v streljanju. Rezervist Demeter Illes je 10 krat zaporedoma zadel v tarčo. Stotnik mu je zato dal krono in ga prijazno vprašal, kakšen poklic izvršuje v civilnem življenju. Illes udari s petama skupaj in pravi: »Pokorno javljam, gospod stotnik, jaz sem divj lovec!«

— **Otvoritev gledališč.** 2. t. m. se je na Dunaju vršilo posvetovanje vseh gledaliških ravnateljev. Navzoči so bili zastopniki vseh dunajskih gledališč in tudi mnogi iz kronovin, kakor tudi zastopniki zveze mest. Mestni zastopniki so se izrekli za to, naj gledališča ostanejo zaprta, dokler se položaj ne pojasnji in ne uredi; ob sedanjih razmerah mnogo mest ne bo v stanju prenašati velikih žrtv za gledališča. Kljub temu so gledališki ravnatelji sklenili vse storiti, da se gledališča odpro in olajša težki položaj gledaliških igralcev.

— **Oče in hči odrinila v vojno.** Zdravnik v Teplitzu, ki je polkovni zdravnik v rezervi, je nedavno dobil povelje, da odrine na bojišče. Njegova hčerka Gertruda, ki študira medicino, je takoj sklenila, da gre z očetom kot asistentka. Vojaška oblast je tozadevni prošnji ugodila in oče in hči sta že odpotovala na bojno prizorišče.

— **Grof Rességnier ranjen.** Predsednik Katoliškega šolskega društva in podpredsednik katoliške »Unije«, Alfred Johann grof Rességnier je bil v vojski z Rusi ranjen. Bil je šestkrat s sabljo udarjen.

— **400.000 mark deficita** izkazujejo letos vsled vojske svetovnoznane pasijonske igre v Bayreuthu.

Ljubljanske novice.

lj **Obletnica smrti cesarice Elizabete.** V četrtek, 10. septembra ob 10. uri dopoldne bo v stolnici sv. maša zadušnica za pokojno cesarico Elizabeto.

lj **Naši ranjenci.** Med včeraj v Ljubljano pripeljanimi ranjenci, vojaki 17. pešpolka sta tudi Ignacij Gričar, doma iz Šmartnega pri Litiji in Ignacij Kolar, doma od sv. Križa pri Litiji. Oba sta lahko ranjena. — Na severnem bojišču lahko ranjeni livar Samassove tovarne g. Jan se je izjavil, da se želi takoj vrniti nazaj na bojišče.

lj **Stotnik — Ljubljančan padel na južnem bojišču.** Na južnem bojišču je padel stotnik Friderik Alpi, rojen l. 1877. v Ljubljani. Njega ded je dobil za zasluge avstrijsko državljanstvo in red železne krone II. razreda. Njegov oče je bil dragonski častnik in je pozneje bil upravni uradnik. Njegov brat Edvard je častnik pri alpincah, drugi brat Rudolf služi pri mornarici. Pokojnik se je poročil l. 1909. z Ančico pl. Zgričević-Pretvich, hčerko banskega svetnika v Zagrebu. Blag mu spomin!

lj **Zasluzeno odlikovanje.** V soboto, dne 5. t. m. zbrali so se pomožni uradniki in sluge tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva v znani restavraciji »Zlati sodček«, da počaste tovariša Franc Puca, kateremu je bila podeljena svetinja za preko 40letno zvesto službovanje. Obzemem sta bila navzoča tovariša gg. Ivan Krapš in Matevž Kobač, katerima je bila ta svetinja že pred leti podeljena. Tako službuje sedaj trije gospodje pri tukajšnjem c. kr. okrajnem glavarstvu zvesto preko 40 let.

Iskreno želimo, da jih Bog zdrave in čile pozivi še dolgo vrsto zadovoljnih let!

lj **Ponočni vlom v restavracijo na Golovcu.** — **Vlomilec udri v sobo restavraterke ki je bila sama doma.** Prijazni Anžičev griček na Golovcu je bil predvčerajšnjem kraj zločina, ki bi lahko imel hude posledice. Doselej še neznan vlomilec je vlomil v restavracijo na Anžičevem gričku na Golovcu, ko je bila restavraterka sama z otroci doma in je bil njen soprog g. Klasek po opravkih v Ljubljani. Vlomilec je najprej siloma odprl restavraterko, kjer se je dobro najedel in napil nato je pa udri v spalnico, kjer je bila restavraterka sama z otroci. Priskočil je k nočni omari, katero je odprl in vzela kar je bilo ondi drobiža. Restavraterka je vrgla odejo preko glave in si ni upala niti sopsti. K sreči je imela večji denar pod vzglavjem, česar vlomilec ni opazil. Vlomilec je nato hitro pobegnil. Vlomilec je napravil vtisek, da je star kakih 30 let.

lj **Proglajenje nekaterih obratov mestne občine ljubljanske za »državno varovane obrate«.** C. kr. ministrstvo za notranje zadeve je z odlokom z dne 30. avgusta 1914, št. 10.849/M. L., na podlagi določil § 1. cesarske naredbe z dne 25. julija 1914, drž. zak. št. 155, naslednje obrate mestne občine ljubljanske do preklica in nadalje za čas vojne za »državno varovane obrate« proglasilo: 1. mestno električno, 2. mestne vodovodne naprave in 3. mestno delniško plinarno.

lj **Slama** se bo prodajala na javni dražbi v torek, dne 8. t. m. ob 10. uri dopoldne v mestni topničarski vojašnici na Dunajski cesti. Kupci se vabijo.

Ogledništvo v miru in vojni.

Bivši nemški vojni poizvedovatelj pl. Rauschenfels je o tem vprašanju zabeležil sledeče:

Mnogo se je že razpravljalo o činiteljih, ki ustvarjajo vojne uspehe; ni pa bilo možno vsakega teh faktorjev po njegovi lastni vrednosti oceniti, ker je eden izmed tovarišev, to je ogledništvo, šele v najnovjšem času prišel do veljave.

Ko so japonski častniki proučevali nemško oborožbo in nemško vojskovanje, ko so vse primerjali in najboljše izbirali ter sprejemali zase, ko so, zapazivši marsikak nedostatek, videli tudi, kako se ne sme vojskovati, je njihovo jasno oko pač spoznalo, da se v enem oziru ne morejo ničesar več naučiti: namreč v poizvedovalni službi. Japonci so na tem polju prebili zrelostni izpit s sijajnim uspehom!

Kar se poizvedovalstva, ogledništva ali vohunstva tiče, moramo predvsem oporekati mnenju, da je taka »služba« brezpogojno nečastna. Tu pride zelo v poštev razmerje, v katerem je dotični poizvedovatelj z državo, ki ji služi, in z deželo, katere tajnosti preiskuje. Če je izdajalec lastne domovine — Redl, Jandrič itd. — tedaj je pač od vseh dostojnih ljudi zavržen izobčenec. Ogleduh pa, ki sta mu dežela, katere tajnosti izsleduje, in država, kateri je namenjen sad njegovega truda, enako tuji, v naših očeh že ni več tako omadeževan in tako zaničljiv. Vse drugače je slednjič pri poizvedovateljih, katere vodi ljubezen do domovine, da se posvetijo temu poslu, zlasti če ni nobenega nečednega nagiba zraven. Tudi pri vojaku, ki mu je čast nad življenje, bi se dala zaslediti senčica samoljublja: častihlepnost! Visoko nad njim pa stoji poizvedovatelj, ki iz čistega patriotizma stavi na kocko svoje življenje v blagor domovine, ga izpostavlja neprestano najhujšim nevarnostim in je vedno pripravljen, da konča na sramoto način — na vešalih.

V Evropi je razmeroma malo ljudi, ki bi bili sposobni za ogledništvo. Mi smo preživahni, pretemperamentni, kakor se pravi; skrb za ljubo lastno kožo nas preveč obvladuje. Največ nadarjenosti za ta posel kažejo azijski narodi: Japonci, Kitajci, Indijci. Le teh na tem polju pač nikdar ne dosežemo, razun, če bi nam priskočile na pomoč naše lepše in boljše polovice, o katerih vemo, da so med njimi prave mojstrice vohunstva — v malenkostnih zasebnih stvarih.

Toda pustimo šale! Vprašajmo se, kdaj se najlažje in najuspešneje vohuni. V dobi nerednih, abnormalnih razmer, nastalih vsled političnih ali narodnostnih nasprotij, ali pa ob gospodarskih polomih, ki povzročajo nemire, štrajke, ustave itd. Zgled nam je Galicija, ki mrgoli tisočev ruskih vohunov, kateri so povzročili med maloruskim ljudstvom že pred vojno naravno nevzdržljivo razmere. Hrano je dobivala ta propaganda iz političnih nerednosti, iz zatiranja manjšine po večini! Še lažje je vohonom vršiti nalogo

v vojnem času, zlasti, če je udeleženi več držav in zmeda splošna. Ponižanje Bulgarije je večinoma posledica izvrstne poizvedovalne službe, ki sto jo imeli Srbija in Grška. Obe ti državi sta bili o neodločnosti bulgarske vlade bolj poučeni kakor pa kralj Ferdinand in njegovi vojskovodje! Vsled izbornega vohunstva so Srbi in Grki izvedeli za vsako namero bulgarskih generalov tako pravočasno, da so lahko vselej docela mirno in hladnokrvno ukrenili vse potrebno, da so te nakane preprečili.

V mirni dobi ima poizvedovalstvo v prvi vrsti namen, da izvohuni uredbo trdnjav in utrdb, vojaških moči, njihove organizacije in mobilizacijske načrte, zlasti glede držav, o katerih je v dolednem času pričakovati, da pride z njimi do spopada. Stalne utrdbe so večinoma brez posebnih težav »preiščejo« že za časa gradnje in oborožbe. Težavnejše pa je, dognati vse poznejše izpremembe. Orožja, krajev kjer se hrani municija, in mest oboroževanja se za delj časa navadno ne da prikrijevati radovednosti nepoklicanih ljudi. Vse pride sčasoma na svetlo. Najbolj pa prežijo »dobri« vohuni na mobilizacijske načrte in na dotične predpise in vkljub vsej opreznosti jih običajno dobijo v roke. Nedavno je neki vojni ataše od uradnikov države, pri kateri je bil pooblaščen, predzno zahteval neko tistih tajnih knjižic in je podkrepil svojo nenavadno željo z izjavo, da mu le še to manjka za izpopolnitev mobilizacijskega operata!

Kako se vohuni? Oblike so različne, zelo mnogovrstne. Navadno si mislimo, da so ogleduhi preoblečeni v potepuhe, opravljeni kakor »barabe«. Pa se motimo! Potepuh bi vzbudil preveč pozornosti. Dokaj lažje je igrati vlogo agenta, prekupca ali strežaja itd. Ti poklici mnogo bolj odgovarjajo glavni zahtevi vohunskih predpisov: Ne vzbujaj šuma! Neki visoki častnik je kot zastopnik velike trvdke za svetilke preiskal neko zanimivo deželo, in ko se je vrnil, sta bila država in tvrdka z njim enako zadovoljna. Pred rusko-japonsko vojno so se znali japonski častniki uriniti kot »kitajski« slugi, krčmarji itd. na najbolj važna mesta, kjer so od ruskih častnikov izvedeli vse, česar je bilo Japoncem treba.

Najvažnejša pa je seveda naloga ogleduhov v vojni sami. Njih glavna skrb je, da ovirajo in zaustavljajo naprotno špionažo, nadalje, poleg tega bolj pasivnega dela, — lastni koraki, in naposled razširjanje napačnih vesti, ki bi naj sovražnika premotile. Izvohuniti sovražne vohune je vobče lahko delo in brez posebne nevarnosti. To delo opravljajo navadno »amaterji« ter organi, ki še niso docela izvežbani in se pri tem nauče, kaj je treba storiti, da tajnosti izveš, sam pa ostaneš skrit. V rusko-japonski vojni so nešteti japonski ogleduhi rusko poizvedovanje dejansko onemogočili. Isto smo videli na Balkanu, ko je Bulgarija vsled tega pogorela.

Poizvedovalna služba zahteva izrednih lastnosti, ki jih tukaj ne bomo razlagali, ki pa jih mora poizvedovatelj imeti v pomnoženi meri. Baš zato ni mogoče, dobiti toliko poizvedovateljev, kakor bi jih rabili.

V rusko-japonski vojni so imeli Japonci na tisoče in tisoče ogleduhov, ki so pravzaprav odločilno vplivali na izid velikanske borbe. Japonec se ne ustraši smrti, Japonec ljubi z vsem srcem svojo domovino, ki mu je zares domovina v polnem pomenu besede, — in ti lastnosti nadomestita pri njem tudi morebitni — pa le morebitni — nedostatek naravne nadarjenosti.

Dve lastnosti pa morata dobrega vohuna vsekakor dičiti: hladnokrvnost in prisotnost duha. Neki bulgarski častnik je v balkanski vojni na svojem poizvedovanju v bližini Lile-Burgasa naletel na hruško, na kateri sta capljala dva ravnokar obešana Bulgara, ki sta se še zvižala v zadnjih smrtnih krčih. Srce mu je trgalo! Prezeral bi vrvice in rešil rojaka! Toda razum mu je veleva: domovina nad vse! Kaj pa, če bi bili Turki, ki so ta dva reveža ravnokar obesili, še skriti kje v bližnjem grmu? Če vidijo, da Turek — v Turka je bil poizvedovatelj preoblečen — rešuje »gjavre«, more to pač vzbuditi sum, da nisem pravi Turek. Častnik si je po tem preudarku popolnoma ravnodušno pod hruško, na kateri sta umirala rojaka, napravil cigareto, jo prižgal in šel dalje za svojim poslom.

Vrednost in veljav. vohunstva v mirnih dobah in v vojnah po vsem tem ne bo izgubila na ceni in nobena država se ne bo mogla odreči pomoči ogleduhov. Nastopile bodo z novo tehniko in s splošenjem obče kulture le nove prilike in pokazale se bodo nove oblike vohunstva.